

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 2/2011 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 13 kap. 11 § i sjukförsäkringslagen

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 31 maj 2011 en proposition med förslag till lag om temporär ändring av 13 kap. 11 § i sjukförsäkringslagen (RP 8/2011 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Virpi Korhonen, social- och hälsovårdsministeriet
- medicine doktor, juris doktor Lasse Lehtonen.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- professor Kaarlo Tuori
- professor Veli-Pekka Viljanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att sjukförsäkringslagen ändras temporärt så att Folkpensionsanstalten kan betala ersättning till Studenternas hälsovårdsstiftelse för kostnaderna för att ordna primärvård för universitetsstudenter men också för kostnaderna för primärvården för de studenter som deltar i försöket med en modell för hur studerandehälsovården för yrkeshögskolestudenter ska organiseras. Enligt förslaget ska ersättning betalas för de studenter som deltar i en utbildning som leder till examen vid en yrkeshögskola som är med i försöket och vilka har betalat den frivilliga hälsovårdsavgiften och därmed fått rätt att utnyttja Studenternas hälsovårdsstiftelses tjänster. Lagförslaget innehåller

inte några ändringar i sak i fråga om den verksamhet som ersätts.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2011 och gälla till och med den 30 juni 2015. Den ska tillämpas på de kostnader som från och med den 1 augusti 2011 till och med den 31 juli 2014 uppkommer för primärvård för de studenter som deltar i försöket med en modell för att anordna studerandehälsovården för yrkeshögskolestudenter.

I motiven till lagstiftningsordning bedöms lagförslaget mot grundlagens 6 § om jämlikhetsprincip och diskrimineringsförbud. Lagförslaget kan enligt regeringens åsikt behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Nuläge

Hälso- och sjukvårdslagens (1326/2010) 17 § föreskriver om studerandehälsovård. Den kommunala primärvården ska enligt 1 mom. ordna studerandehälsovårdstjänster för de studerande vid gymnasier, läroanstalter som ger grundläggande yrkesutbildning, högskolor och universitet i kommunen, oberoende av de studerandes hemvist. Studerandehälsovården för studerande vid universitet och yrkeshögskolor kan med kommunens samtycke också ordnas på något annat sätt som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har godkänt. Till studerandehälsovården hör också hälso- och sjukvården under den tid den studerande deltar i arbetspraktik.

Med stöd av den här bestämmelsen tillhandahåller Studenternas hälsovårdsstiftelse (nedan SHVS) för högskoleorternas räkning lagstadgade studerandehälsovårdstjänster för universitetsstuderande, står det i propositionen (s. 2). Yrkehögskolestuderandena omfattas inte av SHVS verksamhet, utan deras studerandehälsovård tillhandahålls via hälsovårdscentralerna.

I 13 kap. 11 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen (1224/2004) föreskrivs det att Folkpensionsanstalten kan betala en skälig ersättning till SHVS för kostnaderna för den primärvård som SHVS anordnar. I 2 mom. står det vad primärvården ska innehålla.

Förslaget till översyn

Enligt lagförslaget ska 13 kap. 11 § i sjukförsäkringslagen kompletteras med en bestämmelse om ett försök att organisera studerandehälsovården för yrkeshögskolestuderande. Ersättningsförfarandet ska kunna tillämpas på kostnaderna för att organisera studerandehälsovård för yrkehögskolestuderande utifrån ett avtal som kommunen eller den samkommun som svarar för den kommunala primärvården ingått med SHVS med

stöd av 17 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen. Kostnaderna får bara gälla primärvård.

Organiseringen är inte heltäckande och blir inte permanent, utan det är bara ett treårigt regionalt försök. Enligt propositionsmotiven (s. 4) ska det åtminstone till en början genomföras bara i Seinäjoki och Villmanstrand.

En konstitutionell bedömning av förslaget

Allmänt om försökslagstiftning

Det är typiskt för försökslagstiftning att tillämpningen varierar på personrelaterade eller geografiska grunder. Då måste lagförslaget först och främst bedömas utifrån jämlikhetsbestämmelsen i 6 § 1 mom. i grundlagen. Enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna omfattar jämlikhetsbestämmelserna också lagstiftaren. Medborgare eller grupper av medborgare kan inte godtyckligt särbehandlas vare sig positivt eller negativt genom lag. Jämlikhetsbestämmelsen kräver ändå inte att alla medborgare behandlas lika, om inte de förhållanden som inverkar på saken är likadana. Jämlikhetssynpunkter spelar en viss roll när medborgarna beviljas fördelar eller rättigheter genom lag. Å andra sidan är det typiskt för lagstiftningen att den på grund av ett visst acceptabelt samhällligt intresse behandlar människor olika bl.a. för att främja faktisk jämlikhet (RP 309/1993 rd, s. 46). Grundlagsutskottet brukar i sin praxis understryka att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning kan härledas ur jämlikhetsprincipen då reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (se t.ex. GrUU 64/2010 rd, s. 2, GrUU 28/2009 rd, s. 2, GrUU 38/2006 rd, s. 2, GrUU 1/2006 rd, s. 2 och GrUU 59/2002 rd, s. 2).

I sin praxis har utskottet godkänt t.ex. befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner i norra Finland och i vissa skärgårdskommuner (se GrUU 39/2002 rd). Utskottet anser inte att lagförslaget utgör något konstitutionellt problem och särskilt inte eftersom det är en försökslag.

Innehållet i och genomförandet av försöket

Försöket gäller som sagt *organiseringen* av primärvården för yrkeshögskolestuderande och inte *innehållet*. I motiveringen (s. 7) framhåller regeringen att förslaget inte är avsett att påverka innehållet i eller kvaliteten på tjänsterna för studerande. Därmed inverkar lagförslaget i mycket obetydlig grad på likabehandlingen av studerande utifrån studieort och denna inverkan har ingen konstitutionell betydelse.

Däremot har utskottet tidigare brukat kräva att försöksområdet anges direkt i lagen eller i andra hand att definitionen av området tillräckligt exakt knyts till kriterierna enligt lagen (se GrUU 39/2002 rd s. 2, GrUU 11/2002 rd, s. 3 och GrUU 19/1997 rd, s. 2). Lagförslaget behöver

därför enligt utskottets mening preciseras på det här sättet.

Övrigt

I lagtekniskt hänseende uppmärksammar grundlagsutskottet social- och hälsovårdsutskottet på att en justering av paragrafrubriken bör övervägas när tillämpningsområdet för 13 kap. 11 § i sjukförsäkringslagen utvidgas enligt förslaget så att det också omfattar yrkeshögskolestuderande.

Ställningstagande

Grundlagsutskottet meddelar

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 17 juni 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Johanna Ojala-Niemelä /sd
medl. Lasse Hautala /cent
Kalle Jokinen /saml
Antti Kaikkonen /cent
Pia Kauma /saml (delvis)
Kimmo Kivelä /saf
Anna Kontula /vänst

Johannes Koskinen /sd
Antti Lindtman /sd
Tom Packalén /saf
Vesa-Matti Saarakkala /saf
ers. Elisabeth Naucélér /sv
Kimmo Sasi /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.